

Costache Negruzzi - Alexandru Lapusneanul

Negruzzi este creatorul nuvelei istorice romanesti. Nuvela Alexandru Lapusneanul a fost publicata in primul numar al revistei Dacia Literara in anul 1840. Nuvela lui Negruzzi este o capodopera, o culme neintrecuta pana in prezent.

Adevar si fictiune: in scrierea acestei nuvele Negruzzi s-a inspirat din scieri vechi, mai ales din cronica lui Grigore Ureche. De aici a luat informatia despre intoarcerea lui Lapusneanul impotriva dorintei marilor boieri si episodul uciderii celor 47 de boieri. Cercetarile recente pun in lumina faptul ca Lapusneanul nici nu a fost un domn atat de crud; in realitate nici nu au omorat 47 de boieri si ca mai aspra era sotia sa. Vinovat de aceasta deformare este insa cronicarul Ureche. Important insa este, ca pornind de la sumare date istorice, Negruzzi -prin talentul si imaginatia sa- a reusit sa creeze o fictiune credibila.

Nuvela infatiseaza intamplari din a doua domnie a lui Alexandru Lapusneanul. Este o perioada framantata, tensionata din istoria Moldovei, din cauza luptelor pentru putere.

Structura nuvelei: nuvela este alcatuita din patru parti, fiecare avand un moto semnificativ.

1. Daca voi nu ma vreti, eu va vreau! - ilustreaza hotararea lui Lapusneanul de a ocupa tronul impotriva dorintei marilor boieri
2. Ai sa dai sama, doamna! - sunt cuvintele rostite de vaduva unui boier si adresate doamnei Ruxandra, ca o amenintare pentru crimele infaptuite de sotul ei
3. Capul lui Motoc vrem! - exprima nemul Dumirea poporului din cauza numeroaselor dari si din cauza asupririi boieresti
4. De ma voi scula, pre multi am sa popesc si eu! - sunt cuvintele lui Lapusneanul, care, revenit la realitate, ii ameninta pe cei care voiau sa-l calugareasca.

Nuvela are o compozitie echilibrata si a fost asemanata cu a celor patru acte ale unei drame. Astfel expozitia o reprezinta sosirea lui Lapusneanul in Moldova, intriga: actiunile domnitorului indreptate impotriva marilor boieri, punctul culminant: uciderea celor 47 de boieri si a lui Motoc, iar deznodamantul este moartea lui Lapusneanul.

Alexandru Lapusneanul este un personaj complex, alcatuit din lumini si umbre, asemenea oamenilor adevarati. Cruzimea domnitorului este motivata istoric si psihologic: el ii pedepseste pe marii boieri, care isi doreau puterea si pentru ca il tradasera in prima domnie. Scopul politicii sale este centralizarea puterii in mainile domnitorului impotriva tendintelor marii boierimi. Cuvintele lui Lapusneanul sunt memorabile, exprimand hotarare si o vointa de fier.

Chiar de la inceput domnitorul dovedeste vederi progresiste, inaintate, raspunzand boierilor: Voi mulgeti laptele tarii, dar a venit vremea sa mulg si eu pre voi!

Pentru a se razbuna, domnitorul se preface, simuleaza impacarea cu marii boieri. De asemenea si-l apropie pe Motoc. Totusi violenta si cruzimea lui depasesc la un moment dat limitele normalului in scena uciderii boierilor si a alcatuirii piramidei de capete. in caracterizarea personajului Negruzzi noteaza gesturi, mimica, comportarea, replica: -Bine ati venit boieri, zise Lapusneanul, silindu-se a zambi...; ...raspunse Lapusneanul, a carui ochi scanteiara ca un fulger

si celelalte personaje sunt bine caracterizate (siretenia mitropolitului, care ii sugereaza doamnei Ruxandra sa-si otraveasca sotul, fara ca el sa se implice).

Pentru prima oara in literatura romana Negruzzi caracterizeaza personajul colectiv: multimea adunata sub zidurile palatului.